

**ДИНАМІКА СТАНДАРТУ ПРАВА НА НЕДИСКРИМІНАЦІЮ:
ІНТЕРПРЕТАЦІЙНА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ****DYNAMICS OF RIGHT'S STANDARD TO NON-DISCRIMINATION:
ECTHR'S INTERPRETATION PRACTICE**

Карвацька С.Б., д.ю.н.,

доцент кафедри європейського права та порівняльного правознавства
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Чепель О.Д., к.ю.н.,

доцент кафедри європейського права та порівняльного правознавства
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті проаналізовано динаміку обсягу стандарту права на недискримінацію у контексті інтерпретаційної практики ЄСПЛ. Недискримінація поряд із рівністю перед законом і правом на рівний захист закону без будь-якої дискримінації є основоположним і загальним принципом, що стосується захисту прав людини. Інтерпретаційна практика ЄСПЛ у справах щодо права на недискримінацію має своє особливості. Доведено, що, незважаючи на обмежувальне формулювання ст. 14, ЄСПЛ завдяки динамічній інтерпретаційній діяльності поступово розширив обсяг стандарту недискримінації, закріпленого у цьому положенні. Результатом цього стала гнучкість інтерпретації необхідного зв'язку між потенційно можливою дискримінацією та гарантованим Конвенцією або Протоколами до неї правом, а це звучило межі, як впливає з допоміжного характеру ст. 14. Після тривалого дотримання вузького визначення дискримінації ЄСПЛ визнав, що його попередня інтерпретаційна практика (до 2000 рр.) не відображала широкого (об'єктивного) змісту поняття дискримінації. Беручи до уваги розвиток інших правових порядків, зокрема законодавства Європейського Союзу, ЄСПЛ визнав, що дискримінація також може існувати в інших формах, як-то концепція непрямой дискримінації. ЄСПЛ поступово почав розширювати коло сфер ймовірних порушень – від прямої заборони дискримінації до виявлення та констатації непрямой дискримінації. У висновках наголошено, що розширення рамок стандарту права на недискримінацію в інтерпретаційній практиці ЄСПЛ сприяло нормативному оформленню принципу недискримінації в національних системах і його поступовому перетворенню із суто декларативного концепту на дієвий механізм захисту потерпілих від дискримінації осіб і утвердженню демократії, людської гідності та верховенства права як засадничих принципів Ради Європи. ЄСПЛ також встановив, що держави мають позитивний обов'язок гарантувати реальний та ефективний захист від дискримінації.

Ключові слова: заборона дискримінації, право на недискримінацію, ЄКПЛ, ЄСПЛ, інтерпретаційна практика, пряма дискримінація, непряма дискримінація.

The article analyzes scope's dynamics of the right's standard to non-discrimination in the context of the ECtHR's interpretive practice. Non-discrimination, alongside equality before the law and the right to equal protection of the law without discrimination, is a fundamental and general principle that concerns human rights protection. It is determined that ECtHR's interpretive practice in cases of the right to non-discrimination has its peculiarities. It has been shown that, despite the restrictive wording of Article 14, the ECtHR has gradually expanded the standard of non-discrimination enshrined in this provision through dynamic interpretive work. It has led to flexibility in interpreting the vital link between potential discrimination and the right guaranteed by the Convention or its Protocols, which has narrowed the boundaries arising from its ancillary nature. After long adherence to a narrow definition of discrimination, the ECtHR acknowledged that its previous interpretive practice (until 2000) did not reflect the broad (objective) meaning of the concept of discrimination. Taking into account the development of other legal systems, in particular the legislation of the European Union, the ECtHR has recognized that discrimination can also exist in different forms – such as the concept of indirect discrimination. The ECtHR has gradually begun to expand the scope of possible violations, from outright prohibition of discrimination to detection and acknowledgment of indirect discrimination. The conclusions emphasize that the extension of right's standard to non-discrimination in ECtHR's interpretation practice contributed to the normative design of the principle of non-discrimination in national systems and its gradual transformation from a purely declarative concept into an effective mechanism for protecting victims of discrimination and establishment of democracy and the rule of law as fundamental principles of the Council of Europe. The ECtHR also found that States have a positive obligation to guarantee real and adequate protection against discrimination.

Key words: prohibition of discrimination, right to non-discrimination, ECHR, ECtHR, interpretive practice, direct discrimination, indirect discrimination.

Постановка проблеми. Принцип рівності як один із основних постулатів прав людини, закріплений у ст. 1 Загальної декларації прав людини 1948 р. і конкретизований у ст. 14 Європейської конвенції про захист прав людини й основоположних свобод (далі – ЄКПЛ) як «заборона дискримінації», протягом другої половини ХХ ст. та початку ХХІ ст. зазнав істотних змін щодо розуміння його сутності та практики застосування і трансформувався у ст. 1 Протоколу № 12 до Конвенції у «Загальну заборону дискримінації». Завдяки інтерпретаційній практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ, Суд) цей принцип сформувався як принцип недискримінації.

Практика ЄСПЛ щодо ст. 14 становить своєрідну «енциклопедію» розвитку звичаїв і менталітетів у європейських суспільствах і дискусій, що відображають їх взаємодію. За час від 1949 р. і дотепер концепція сім'ї, розуміння проблем гендерних відносин, сприйняття гомосексуалізму докорінно змінилися; проблемам расизму та структурної ізоляції, які зачіпають певні етнічні групи,

приділяється дедалі більша увага. Усі ці трансформації відображаються та водночас «підживлюються» інтерпретаційною практикою ЄСПЛ. Саме еволюція інтерпретаційної діяльності ЄСПЛ свідчить про «перезавантаження» підходів до розуміння стандарту права на недискримінацію, дослідження якого є цікавим як із погляду доктрини міжнародного захисту прав людини, так і, передовсім, судової практики.

Метою статті є аналіз динаміки стандарту права на недискримінацію у контексті інтерпретаційної практики ЄСПЛ.

Виклад основного матеріалу. За період функціонування ЄСПЛ ним опрацьовано величезний обсяг справ щодо порушення права рівності та нерозривно пов'язаного з ним принципу недискримінації ст. 14 і ст. 1 Протоколу № 12 ЄКПЛ, але ст. 14 ЄКПЛ з огляду на допоміжний характер застосовується разом з іншими «субстантивними» статтями. Так, у справі *Маркс проти Бельгії* (*Marckx v. Belgium*) від 13 червня 1979 р. ЄСПЛ, встановивши, що обмеження спадкових прав дітей, народжених

поза шлюбом, порушує право на повагу до сімейного життя, гарантоване ст. 8, розглядав факти справи з позиції ст. 14 у поєднанні зі ст. 8 та виявив дискримінацію між дітьми за народженням [13].

Зазвичай ЄСПЛ починає з оцінки того, чи мало місце порушення матеріального права, на яке посилаються і яке розглядається окремо. Виявивши порушення, Суд часто не продовжує розгляд, щоби визначити, чи мала місце дискримінація. Так, у справі *Eiří проти Ірландії (Airey v. Ireland)* від 9 жовтня 1979 р. ЄСПЛ пояснив свою правову позицію таким чином: експертиза загалом «не потрібна, коли вона виявляє порушення вимог першої статті, взятої самостійно», за винятком, «якщо очевидна нерівність поводження у користуванні відповідним правом є фундаментальним аспектом спору» [2]. Правова позиція Суду із цього приводу є у певному сенсі суперечливою, зокрема у контексті вищезгаданого рішення у справі *Маркс проти Бельгії (Marckx v. Belgium)*. І навпаки, іноді траплялося, що ЄСПЛ починав із вивчення фактів, передбачених ст. 14, оскільки вважав, що центральним питанням у спорі є питання про те, чи була, власне, дискримінація. Виявивши порушення ст. 14, Суд вважав непотрібним визначати, чи мало місце також порушення матеріального права [13].

Інше питання – державам часто не важко переконати Суд у тому, що оскаржуваний захід було прийнято з метою досягнення законної мети. Таким чином, висновок про відсутність законної мети є особливо неоднозначним: або Суд вважає, що цілі, на які посилається держава, не є законними; або Суд вважає, що оскаржуваний захід насправді не відповідає цілям, вказаним урядом.

У справі *Бяо проти Данії (Biao v. Denmark)* від 7 грудня 1976 р. ЄСПЛ застосовує підхід, заснований на відмові від стереотипів у площині дискримінації, пов'язаної з етнічним походженням: Суд встановлює, що загальні припущення або соціальні установки більшості щодо людей, які набули свого громадянства шляхом натуралізації, не можуть бути вагомим обґрунтуванням надання їм менш сприятливого ставлення [3].

У контексті заходів, спрямованих на захист сім'ї, захист прав дитини, ЄСПЛ стверджує, що держава повинна обрати заходи, які вживатимуться для цього, беручи до уваги еволюцію суспільства, включаючи ідею про те, що існує більше одного шляху чи вибору щодо способу ведення приватного життя [1, с. 14]. Коли Суд визнає, що спірна різниця у ставленні переслідує законну мету, держава, щоби уникнути звинувачення у дискримінації, повинна встановити існування розумного співвідношення пропорційності між використуваними засобами та ціллю, яку переслідують. До прикладу, у справі *Даджен проти Сполученого Королівства (Dudgeon v. UK)* від 27 жовтня 1981 р. Суд після того, як встановив, що криміналізація гомосексуальних актів чоловічої статі у Північній Ірландії порушила право заявника на повагу до його приватного життя, запропонував «без законного інтересу визначити, чи страждала особа додатково порівняно з іншими особами, котрі зазнають менших обмежень на те саме право» [7]. У справі *Мазурек проти Франції (Mazurek v. France)* від 1 лютого 2000 р., визнавши, що бажання захистити традиційну сім'ю можна вважати законною метою, Суд постановив, що покарання особи у спадкоємстві її матері через її сімейний стан на момент народження не є адекватним і пропорційним засобом досягнення цієї мети [14].

Свідченням розвитку стандарту права на недискримінацію є також судовою практика щодо відмінностей, пов'язаних із сексуальною орієнтацією. У справі *Вальянатос та інші проти Греції (Vallianatos v. Greece)* від 7 листопада 2013 р. Суд зазначає, що захист сім'ї у традиційному розумінні цього поняття та захист інтересів дитини, безумовно, є законними цілями, але позбавлення одностатевих пар права на «зарєєстроване партнерство» (*registered partnership*) не є необхідним для досягнення

цих цілей. ЄСПЛ підкреслив, що переважна більшість держав-членів, які запровадили форму зарєєстрованого партнерства, відкрили його для одностатевих пар [18].

З іншого боку, що стосується відкриття шлюбу з одностатевими парами, то Суд у своєму пізнішому рішенні *Оліари та інші проти Італії (Oliari and Others v. Italy)* від 21 липня 2015 р. ЄСПЛ визнає, що у справі країна порушила ст. 8 ЄКПЛ (право на повагу до приватного та родинного життя) та вимагає від Італії надання одностатевим парам більше прав для узаконення свого союзу [16]. Суд також закликав Італію розширити правові можливості для одностатевих відносин, наприклад, визнати зарєєстроване партнерство як цивільний союз для таких пар. Водночас ЄСПЛ також вважає, що державам слід залишати широку свободу розсуду у подібних справах, і доходить висновку, що вони залишаються вільними у вирішенні питання про надання дозволу на одностатеві шлюби.

Дискримінація за ознаками народження також є сферою, у якій ЄСПЛ демонструє певну неоднозначність. Так, у справі *Інце проти Австрії (Inze v. Austria)* від 28 жовтня 1987 р. Суд заявляв, що жодна із цілей, зазначених урядом, щоби виправдати перевагу, надану дітям, народженим у шлюбі, над дітьми, народженими поза шлюбом, у контексті спадщини на земельні володіння не є переконливою [12]. Навпаки, у справі *Мазурек проти Франції (Mazurek v. France)* від 1 лютого 2000 р., яка стосувалася різниці у ставленні до законних і «незаконних» дітей, Суд заявив, що «не можна виключати, що мета, на яку посилається уряд, а саме захист традиційної сім'ї, може розглядатися як законна [14]. Тринадцять років потому, у справі «*Фабріс проти Франції*» (*Fabris v. France*) від 7 лютого 2013 р. у рішенні ЄСПЛ було зазначено, що сам уряд більше не пропонує жодних обґрунтувань цього виду дискримінації [9, § 64]. У справі *Бяо проти Данії (Biao v. Denmark)* від 24 травня 2016 р. Судом було визначено різницю у ставленні до права на возз'єднання сім'ї між громадянами Данії залежно від того, чи мають вони данське громадянство [3]. За відсутності доступних статистичних даних Суд покладається на саму природу заходу, щоби встановити, що він «має непрямий наслідок сприяння данцям данського етнічного походження та порушення права осіб іноземного етнічного походження, які, як заявник, набув данського громадянства після народження». Оскільки уряд не зміг продемонструвати, що існували вагомні аргументи, пов'язані з етнічним походженням, які могли би виправдати цю різницю у поводженні, то Суд констатував порушення ст. 14, поєднаної зі ст. 8 [3].

Однією з важливих характеристик концепції непрямой дискримінації є відокремлення концепції дискримінації від ідеї дискримінаційного наміру: чи існує дискримінація, незалежно від того, чи був намір здійснити дію дискримінаційного характеру. Фактично непрямая дискримінація – це ситуація, у якій внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки для конкретної особи (групи осіб) за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами (групами осіб), окрім випадків, коли їх реалізація має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету. Рішення у Справі *Тлімменос проти Греції (Thlimmenos v. Greece)* від 6 квітня 2000 р. був першим серйозним зрушенням для ЄСПЛ у цьому відношенні [17]. Суд вперше визнав, що стандарт права на недискримінацію, який у своєму формулюванні не робить розмежування між людьми, може бути джерелом дискримінації.

У справі *Триціо проти Швейцарії (Di Trizio v. Switzerland)* від 2 лютого 2016 р. заявниця скаржилася на те, що застосування комбінованого методу є дискримінаційним щодо певних осіб порівняно з тими, які не провадять оплачувану трудову діяльність, та особами, котрі не мають родини чи дітей, за якими треба доглядати, а тому

можуть працювати повний робочий день. Базуючись на статистичних даних, наданих сторонами, ЄСПЛ зазначив, що конкретний метод обчислення ступеня інвалідності застосовується до осіб, котрі здійснюють або можуть здійснювати платну діяльність лише за сумісництвом, на практиці непропорційно «карає» жінок, які мають дітей. За відсутності обґрунтованого обґрунтування цієї різниці Суд дійшов висновку, що мала місце дискримінація (порушення ст. 14 у поєднанні зі ст. 8) [6].

Цікавою є динаміка стандарту права на недискримінацію у справах, у яких підставою різниці є особистісна характеристика за ознакою інвалідності. Так, у справі *Хам проти Туреччини* (*Çam v. Turkey*) від 23 лютого 2016 р. заявниця скаржилася на відмову музичної академії прийняти її з мотивів проблем із зором, незважаючи на здачу вступного іспиту [4]. ЄСПЛ, хоча й не посилався на прецедентну практику справи *Тлімменос проти Греції* (*Thlimmenos v. Greece*) (у якій вперше було чітко окреслено стандарт права на недискримінацію: «*discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status*» [17, 14]), постановив, що «заявниці було відмовлено без об'єктивного та розумного обґрунтування можливості здобувати освіту в музичній академії виключно через її сліпоту» [17]. Раніше у справі *Глор проти Швейцарії* (*Glor v. Switzerland*) від 30 квітня 2009 р. Суд уже визнав порушення ст. 14 через відмову влади у клопотанні про надання житла на підставі інвалідності, але без використання терміна «розумне обґрунтування» (*reasonable justification*) [11].

Недавнім прикладом дискримінації, коли підставою різниці є особистісна характеристика на підставі інвалідності, є справа *G.L. проти Італії* (*G.L. v. Italy*), рішення у якій ухвалене Палатою 10 вересня 2020 р. Справа стосувалася неспроможності молодшої дівчини G.L., котра страждала на аутизм, отримати спеціалізовану допомогу в навчанні, хоча така підтримка була передбачена законом. ЄСПЛ дійшов висновку, що G.L. не могла продовжувати відвідування початкової школи за умов, рівноцінних умовам, якими користуються учні, котрі не мають особливих потреб, і ця різниця у ставленні зумовлена її інвалідністю. ЄСПЛ повторив, що згідно зі ст. 15 Європейської соціальної хартії (переглянутої) держави зобов'язані «сприяти повній соціальній інтеграції й участі у житті суспільства (осіб із особливими потребами), зокрема через засоби, які включають у себе технічну допомогу, спрямовану на подолання бар'єрів у спілкуванні та мобільності [10]. Таким чином, G.L. мала би бути забезпечена спеціалізованою допомогою для сприяння її самостійності й особистої комунікації. Дискримінація, якої зазнала дівчинка, була ще обтяжена тим, що мала місце на стадії початкової освіти, яка формувала основу навчання дитини та соціальної інтеграції, надаючи їй можливість отримати перший досвід соціальної комунікації. Таким чином, було порушено ст. 14 Конвенції у поєднанні зі ст. 2 Першого протоколу до Конвенції.

Аналіз стандарту права на недискримінацію включає також питання, пов'язані зі справами про дискримінацію у сфері зайнятості та права на доступ до державної служби. У справі *Даниленков проти Росії* (*Danilencov v. Russia*) від 30 липня 2009 р. ЄСПЛ підтвердив, що відповідно до ст. 14 у поєднанні зі ст. 11 держави мають позитивний обов'язок створити судову систему, яка гарантує реальний та ефективний захист від дискримінації профспілок [5]. Особи, котрі стали жертвами дискримінаційного поводження, повинні мати можливість оскаржити таке поводження та вжити судових заходів щодо відшкодування. Саме еволюція інтерпретації ст. 8 розширила можливість досягнення цієї умови. Суд фактично визнав, що поняття приватного життя поширюється на такі характеристики особи, як її статя, тож така міра, як звільнення, ґрунтується виключно на цій причині та впливає на іден-

тичність, самооцінку і, як наслідок, на особисте життя. Водночас варто наголосити, що, розширюючи рамки стандарту права на недискримінацію через свої висновки про порушення ст. 14, ЄСПЛ сам посилює цю динаміку та допомагає поширити її на всі держави Ради Європи, однак щодо окремих питань ЄСПЛ проявляє обережність і «воліє» покладатися на національну свободу розсуду при вирішенні суспільно «чутливих» питань, які він вважає занадто суперечливими, щоби озвучити свою однозначну правову позицію.

До прикладу, у справі *Емель Бойраз проти Туреччини* (*Emel Boyraz v. Turkey*) від 2 грудня 2014 р. уряд, щоби виправдати звільнення заявниці з посади співробітника Служби безпеки, стверджував, що вона не могла адекватно виконувати необхідні функції, оскільки це тягло за собою ризики та відповідальність, такі як зобов'язання застосувати вогнепальну зброю та фізичну силу у разі нападу [8]. ЄСПЛ зазначив, що це обґрунтування ґрунтувалося на припущенні, що жінка, за визначенням, не може нести подібні обов'язки. Відображаючи стереотипи щодо жінок загалом, такі міркування не можуть бути вагомою причиною позбавлення зацікавленої особи роботи. Суд додав, що звільнення заявниці як таке вплинуло на її приватне та сімейне життя, оскільки втрата роботи вплинула на її матеріальний добробут і здатність професійно реалізуватися (що було, на переконання Суду, дискримінаційним), і застосував у цій справі ст. 14 у поєднанні зі ст. 8 [8].

Показовою у контексті розуміння стандарту права на недискримінацію є недавня справа ЄСПЛ *Напотнік проти Румунії* (*Napotnik v. Romania*) від 20 жовтня 2020 р. Заявниця працювала у консульстві Румунії у Словенії. Її місію було припинено, коли вона оголосила про свою другу вагітність незабаром після першої. Згідно з розпорядженням національних органів дострокове припинення служби заявниці закордонно було виправдано тим, що декретна відпустка ускладнювала би діяльність консульства. ЄСПЛ мав збалансувати право вагітної жінки не зазнавати дискримінації проти законної мети збереження функціональної спроможності державної служби. Суд вказав, що національні органи надали відповідні та достатні підстави для обґрунтування цього заходу: по-перше, через характер роботи заявниці її відсутність в офісі вплинула б на консульську службу; по-друге, оскаржуване рішення не мало на меті поставити її у невідгідне становище, адже зміну її умов праці не можна ототожнювати із втратою роботи або дисциплінарним покаранням. Суд одногослоно постановив відсутність порушення ст. 1 Протоколу № 12: відкликання жінки-дипломата із закордонної місії через те, що вона оголосила про свою вагітність, не порушило ст. 1 Протоколу № 12 [15]. Тобто Суд чітко окреслив межу стандарту недискримінації.

Висновки. Недискримінація поряд із рівністю перед законом і правом на рівний захист закону без будь-якої дискримінації є основоположним і загальним принципом, що стосується захисту прав людини. Інтерпретаційна практика ЄСПЛ у справах щодо права на недискримінацію має свої особливості. Судові рішення ЄСПЛ, які стосуються дискримінації, сьогодні становлять обширну судову практику, що фактично відображає динаміку інтерпретації стандарту, закріпленого у ст. 14, – ускладненого та збагаченого. Незважаючи на обмежувальне формулювання ст. 14, ЄСПЛ завдяки динамічній інтерпретаційній діяльності поступово розширив обсяг стандарту недискримінації, закріплений у цьому положенні. Суд із більшою гнучкістю інтерпретував необхідний зв'язок між потенційно можливою дискримінацією та гарантованим Конвенцією або Протоколами до неї правом, звужуючи межі, що впливають із її допоміжного характеру. Після тривалого дотримання вузького визначення дискримінації ЄСПЛ визнав, що його попередня інтерпретаційна практика (до 2000 р.) не відображала широкого (об'єктивного) змісту поняття дискримінації. ЄСПЛ поступово почав розширювати коло сфер ймовірних

порушень – від прямої заборони дискримінації до виявлення та констатації непрямої дискримінації. Розширення рамок стандарту права на недискримінацію в інтерпретаційній практиці ЄСПЛ сприяли нормативному оформленню принципу недискримінації у національних системах і його поступовому перетворенню із декларативного кон-

цепту у злагоджений дієвий механізм захисту потерпілих від дискримінації осіб і утвердженню демократії, людської гідності та верховенства права як засадничих принципів Ради Європи. ЄСПЛ також встановив, що держави мають позитивний обов'язок гарантувати реальний та ефективний захист від дискримінації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чепель О.Д. Правова природа консультативного висновку Європейського суду з прав людини. *Підприємство, господарство і право*. 2020. № 5. С. 357–361. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.5.62>.
2. Case of Airey v. Ireland (Application № 6289/73). Judgment. Strasbourg, 9 October 1979 / ECHR. 1979.
3. Biao v. Denmark (Application № 38590/10). Judgment. Strasbourg, 24 May 2016/ ECHR. 2016.
4. Case of Çam v. Turkey (Application № 51500/08). Judgment. Strasbourg, 23 February 2016 / ECHR. 2016.
5. Case of Danilenkov and Others v. Russia (Application № 67336/01). Judgment. Strasbourg, 30 July 2009 / ECHR. 2009.
6. Case of Di Trizio v. Switzerland (Application № 7186/09). Judgment. Strasbourg, 2 February 2016 / ECHR.
7. Case of Dudgeon v. UK (Application № 7525/76). Judgment. Strasbourg, 22 October 1981 / ECHR.
8. Case of Emel Boyraz v. Turkey (Application № 61960/08). Judgment. Strasbourg, ECHR 2 Dec 2014 / ECHR.
9. Case of Fabris v. France (Application № 16574/08). Judgment. Strasbourg, 7 February 2013 / ECHR.
10. Case of G.L. v. Italy (Application № 59751/15) Judgment. Strasbourg, August-September 2020 / ECHR.
11. Case of Glor v. Switzerland (Application № 13444/04) Judgment. Strasbourg, 6 November 2009 / ECHR.
12. Case of Inze v. Austria (Application № 8695/79) Judgment. Strasbourg, 28 October 1987 / ECHR.
13. Case of Marckx v. Belgium (Application № 6833/74). Judgment. Strasbourg, 13 June 1979/ ECHR.
14. Case of Mazurek v. France (Application № 34406/97) Judgment. Strasbourg, 1 February 2000/ ECHR.
15. Case of Napotnik v. Romania (Application № 30100/18) Judgment. Strasbourg, 20 October 2020 / ECHR.
16. Case of Oliari and Others v. Italy (Application № 18766/11 and 36030/11) Judgment. Strasbourg, 21 July 2015 / ECHR.
17. Case of Thlimmenos v. Greece (Application № 34369/97). Judgment. Strasbourg, 6 April 2000 / ECHR. 2000.
18. Case of Vallianatos v. Greece (Application № 29381/09 and 32684/09) Judgment. Strasbourg, November 2013 / ECHR.
19. Karvatska S., Toronchuk I. The Right to Non-Discrimination: Interpretive Practice of the ECtHR. *European Journal of Law and Public Administration*. 2020. Vol. 7. № 2. P. 24–38. URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/ejpa>.